

ЗИГМУНД ФРОЙД УНІВЕРСИТЕТ УКРАЇНА

КАФЕДРА ПСИХОЛОГІЇ

ЗАТВЕРДЖЕНО
Вченою радою університету

Протокол №10 від
«11» червня 2025 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
**«ПРОФЕСІЙНІ РИЗИКИ ФАХІВЦІВ СФЕРИ ОХОРОНИ
ПСИХІЧНОГО ЗДОРОВ'Я»**

Освітній рівень: Перший (бакалаврський)

Галузь знань: С «Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини»

Спеціальність С4 «Психологія»

Освітньо-професійна програма "Психологія"

Статус дисципліни: вибіркова

Форма навчання: денна

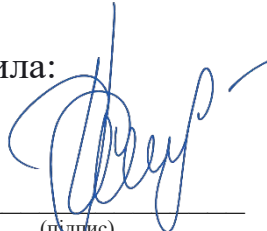
<u>Форма навчання</u>	<u>Курс</u>	<u>Семестр</u>	<u>Лекції (год.)</u>	<u>Практичні (год.)</u>	<u>Самостійна робота студента (год.)</u>	<u>Разом (год.)</u>	<u>Залік (сем.)</u>
<u>Денна</u>	<u>3</u>	<u>5</u>	<u>20</u>	<u>16</u>	<u>54</u>	<u>90</u>	<u>5</u>

Київ-ЗФУУ
2025

Робоча програма розроблена на основі освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів галузі С «Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини», спеціальності С4 Психологія, затвердженої вченою радою ЗФУУ (протокол № 10 від «11» червня 2025 року)

Програму навчальної дисципліни розробила:

Кандидатка психологічних наук,
доцент кафедри психології ЗФУУ

(підпис)

Г. Лазос

Робочу програму обговорено та затверджено на засіданні кафедри психології

Протокол № 9 від “21” травня 2025 року

Завідувач кафедри психології

(підпис)

І. Клименко

Гарант ОПП «Психологія»

(підпис)

І. Клименко

Пролонговано:

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), “__” _____ 20__ р., протокол №__
(підпис) (ПІБ)

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), “__” _____ 20__ р., протокол №__
(підпис) (ПІБ)

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), “__” _____ 20__ р., протокол №__
(підпис) (ПІБ)

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), “__” _____ 20__ р., протокол №__
(підпис) (ПІБ)

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, ОПП, ступень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		Денна форма навчання	
Кількість кредитів - 3	Галузь знань – С «Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини»	Статус дисципліни вибіркова Мова навчання Українська	
Змістових модулів - 2	Спеціальність: С4 Психологія Освітньо-професійна програма «Психологія»	Рік підготовки	
		3-й	
		Семестр	
			5-й
Загальна кількість кредитів/годин - 3/90		Лекції (год.)	
		20	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних - 2 год.;	Ступень вищої освіти - Бакалавр	Практичні(год.)	
		16	
		Самостійна робота(год.)	
		54	
		Всього	
		90	
		Вид контролю	
			Залік

2.1. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою навчальної дисципліни «Професійні ризики фахівців сфери охорони психічного здоров'я» є формування у здобувачів вищої освіти системне розуміння природи, видів та наслідків професійних ризиків у діяльності психологів, психотерапевтів і фахівців сфери охорони психічного здоров'я; навчити методам їх ідентифікації, профілактики та мінімізації; розвинути навички професійної саморегуляції та стресостійкості.

2.2. Завдання вивчення дисципліни

Основними завданнями вивчення дисципліни «Професійні ризики фахівців сфери охорони психічного здоров'я» є:

- Охарактеризувати основні види професійних ризиків у діяльності психологів, психотерапевтів та інших фахівців сфери охорони психічного здоров'я.
- Назвати психологічні, соціальні та організаційні чинники, що зумовлюють виникнення професійних ризиків.
- Зазначити прояви професійного вигорання, вторинної травматизації та емоційного виснаження.

- Описати методи профілактики та подолання професійних ризиків у практичній діяльності фахівців.
- Перелічити етичні стандарти та професійні норми, що сприяють зниженню ризиків та підтримці психологічної безпеки.
- Запропонувати стратегії розвитку професійної стійкості та саморегуляції.
- Розкрити роль міждисциплінарної співпраці у зменшенні професійних ризиків та підвищенні ефективності роботи.

2.3. Передумови для вивчення дисципліни.

Для успішного засвоєння дисципліни «Професійні ризики фахівців сфери охорони психічного здоров'я» студентам необхідно мати ґрунтовні знання з таких предметів:

Пререквізіти:

- Сучасні інформаційні технології (за професійним спрямуванням) — використання цифрових інструментів та програмних засобів у професійній діяльності психолога.
- Психодіагностика — методи дослідження та оцінки психічних процесів, властивостей і станів особистості.
- Основи міжпрофесійної взаємодії — принципи співпраці психолога з іншими фахівцями у сфері охорони здоров'я та соціальної підтримки.
- Нормативно-правове забезпечення психологічної діяльності — законодавчі та нормативні акти, що регулюють професійну діяльність психолога.
- Правові засади роботи психолога, психотерапевта — правові норми, етичні стандарти та професійну відповідальність у практиці психолога й психотерапевта.

Постреквізіти:

Після завершення дисципліни студенти зможуть застосовувати отримані знання у таких предметах та професійних сферах:

- Основи нейрокорекції — вивчає методи психологічної та нейропсихологічної корекції, спрямовані на відновлення когнітивних функцій і розвиток адаптивних навичок у дітей та дорослих.
- Індивідуальна та групова терапія — досліджує принципи та техніки психотерапевтичної роботи з клієнтами у форматі індивідуальних консультацій і групових занять, враховуючи динаміку взаємодії.
- Рівні психологічних втручань в психосоціальному супроводі — аналізує різні рівні допомоги від психоосвітньої підтримки до глибинної психотерапії, спрямовані на забезпечення ефективного психосоціального супроводу клієнтів.
- Психологічний супровід військовослужбовців — це навчальна дисципліна про теоретичні та практичні засади надання психологічної допомоги військовим у процесі служби, бойових дій та соціальної адаптації, спрямована на формування навичок підтримки, реабілітації та розвитку психологічної стійкості.

3. Зміст навчальної дисципліни

Навчальна дисципліна «Професійні ризики фахівців сфери охорони психічного здоров'я» складається з двох змістовних модулів:

Змістовий модуль 1. Теоретичні основи професійних ризиків

Тема 1. Поняття та класифікація професійних ризиків у сфері охорони психічного здоров'я

Професійні ризики у сфері охорони психічного здоров'я охоплюють широкий спектр небезпек, пов'язаних із психологічним навантаженням, емоційним виснаженням та етичними викликами. Вони класифікуються за джерелами виникнення: індивідуальні, організаційні та соціальні. Важливим є розуміння того, що ризики можуть проявлятися як у формі професійного вигорання, так і у вигляді вторинної травматизації. Усвідомлення класифікації дозволяє ефективніше розробляти стратегії профілактики та мінімізації негативних наслідків.

Тема 2. Психологічні та соціальні чинники виникнення професійних ризиків

Основними чинниками професійних ризиків є високий рівень емоційної залученості, постійний контакт із травматичними історіями клієнтів та соціальний тиск. Важливу роль відіграють також організаційні умови праці, зокрема перевантаження, недостатня підтримка та відсутність супервізії. Соціальні чинники включають стигматизацію психічних розладів та низький рівень суспільної підтримки фахівців. Усвідомлення цих факторів допомагає формувати системні заходи профілактики ризиків.

Тема 3. Феномен професійного вигорання: причини та прояви

Професійне вигорання є одним із найпоширеніших ризиків у діяльності психологів та психотерапевтів. Воно проявляється у вигляді емоційного виснаження, зниження мотивації та втрати інтересу до роботи. Причинами вигорання є надмірне навантаження, відсутність балансу між роботою та особистим життям, а також недостатня підтримка з боку колег та організації. Вчасне розпізнавання симптомів вигорання дозволяє запобігти його негативним наслідкам для професійної діяльності та особистого життя.

Тема 4. Вторинна травматизація та емоційне виснаження фахівців

Вторинна травматизація виникає у результаті постійного контакту з клієнтами, які пережили травматичні події. Вона може проявлятися у вигляді тривожності, депресивних станів та порушень сну у фахівців. Емоційне виснаження є наслідком тривалого стресу та відсутності ресурсів для відновлення. Ці явища суттєво впливають на якість професійної діяльності та потребують системної профілактики. Важливим є впровадження програм психологічної підтримки та супервізії.

Тема 5. Етичні стандарти та професійні норми як фактори зниження ризиків

Дотримання етичних стандартів є ключовим чинником у зменшенні професійних ризиків. Етика забезпечує захист клієнта та психолога, створює умови для довіри та безпеки у терапевтичному процесі. Професійні норми регламентують межі взаємодії, запобігають виникненню подвійних стосунків та конфліктів інтересів. Усвідомлення значення етичних принципів сприяє формуванню професійної стійкості та зниженню ризиків вигорання.

Змістовий модуль 2. Практичні стратегії профілактики та подолання ризиків

Тема 6. Методи профілактики професійних ризиків у роботі психолога

Профілактика професійних ризиків включає використання технік саморегуляції, планування робочого навантаження та регулярну супервізію. Важливим є розвиток навичок тайм-менеджменту та підтримка балансу між роботою та особистим життям. До профілактичних заходів належить також участь у тренінгах та програмах підвищення кваліфікації. Системна профілактика дозволяє зменшити ймовірність вигорання та вторинної травматизації.

Тема 7. Стратегії розвитку професійної стійкості та саморегуляції

Професійна стійкість формується через розвиток навичок емоційної саморегуляції, усвідомленості та стресостійкості. Важливим є використання методів релаксації, медитації та психогієни. Стратегії саморегуляції допомагають фахівцям підтримувати внутрішній баланс та ефективність у роботі. Розвиток професійної стійкості є запорукою довготривалої та якісної діяльності у сфері психічного здоров'я.

Тема 8. Психологічна підтримка та супервізія як інструменти зниження ризиків

Супервізія є важливим механізмом професійної підтримки, що дозволяє аналізувати складні випадки та отримувати зворотний зв'язок від колег. Вона сприяє зниженню емоційного навантаження та профілактиці вигорання. Психологічна підтримка включає групові та індивідуальні форми роботи, спрямовані на розвиток ресурсів фахівця. Використання цих інструментів забезпечує стабільність та ефективність професійної діяльності.

Тема 9. Організаційні ресурси та міжпрофесійна взаємодія у подоланні ризиків

Організаційні ресурси, такі як чітке планування роботи, підтримка керівництва та доступ до супервізії, є ключовими у зменшенні професійних ризиків. Міжпрофесійна взаємодія дозволяє обмінюватися досвідом та формувати комплексний підхід до вирішення проблем. Співпраця з лікарями, соціальними працівниками та іншими фахівцями сприяє підвищенню

ефективності психологічної допомоги. Такий підхід забезпечує стійкість системи охорони психічного здоров'я.

Тема 10. Сучасні підходи до управління професійними ризиками у сфері психічного здоров'я

Сучасні підходи до управління ризиками включають використання систем моніторингу, впровадження програм психогігієни та розвиток корпоративної культури підтримки. Важливим є застосування інтегративних моделей, що поєднують психологічні, організаційні та соціальні стратегії. Управління ризиками передбачає не лише профілактику, а й своєчасне реагування на кризові ситуації. Це дозволяє забезпечити високу якість психологічної допомоги та зберегти професійне здоров'я фахівців.

4. Структура залікового кредиту з дисципліни

Назви змістовних модулів і тем для вивчення	Кількість годин			
	денна форма			
	усього	у тому числі		
лекції		практи	с.р	
Змістовий модуль 1. Теоретичні основи професійних ризиків				
1. Поняття та класифікація професійних ризиків у сфері охорони психічного здоров'я.	10	2	2	6
2. Психологічні та соціальні чинники виникнення професійних ризиків.	9	2	1	6
3. Феномен професійного вигорання: причини та прояви.	9	2	1	6
4. Вторинна травматизація та емоційне виснаження фахівців.	10	2	2	6
5. Етичні стандарти та професійні норми як фактори зниження ризиків.	9	2	2	5
Змістовий модуль 2. Практичні стратегії профілактики та подолання ризиків				
6. Методи профілактики професійних ризиків у роботі психолога.	9	2	2	5
7. Стратегії розвитку професійної стійкості та саморегуляції.	8	2	1	5
8. Психологічна підтримка та супервізія як інструменти зниження ризиків.	8	2	1	5
9. Організаційні ресурси та міжпрофесійна взаємодія у подоланні ризиків.	9	2	2	5
10. Сучасні підходи до управління професійними ризиками у сфері психічного здоров'я.	9	2	2	5
Усього	90	20	16	54

5. Тематика практичних та занять з дисципліни

Змістовий модуль 1. Теоретичні основи професійних ризиків

Практичне заняття 1. Класифікація професійних ризиків у діяльності психолога

- Охарактеризуйте основні види професійних ризиків.
- Назвіть приклади індивідуальних, організаційних та соціальних ризиків.
- Зазначте, які ризики найбільш поширені у практиці психолога.
- Опишіть наслідки ігнорування професійних ризиків.
- Розкрийте значення класифікації ризиків для профілактики.

Практичне заняття 2. Психологічні та соціальні чинники виникнення ризиків

- Охарактеризуйте психологічні чинники професійних ризиків.
- Назвіть соціальні фактори, що впливають на ризики.
- Зазначте роль організаційних умов праці у виникненні ризиків.
- Опишіть приклади ситуацій, що провокують професійні ризики.

Практичне заняття 3. Професійне вигорання: причини та прояви

- Охарактеризуйте основні симптоми професійного вигорання.
- Назвіть причини виникнення вигорання у психологів.
- Зазначте відмінності між емоційним виснаженням та вигоранням.
- Опишіть наслідки вигорання для професійної діяльності.
- Запропонуйте способи раннього виявлення вигорання.

Практичне заняття 4. Вторинна травматизація та емоційне виснаження

- Охарактеризуйте поняття вторинної травматизації.
- Назвіть основні прояви емоційного виснаження.
- Зазначте фактори, що сприяють вторинній травматизації.
- Опишіть наслідки вторинної травматизації для психолога.
- Запропонуйте методи профілактики вторинної травматизації.

Практичне заняття 5. Етичні стандарти та професійні норми

- Охарактеризуйте значення етичних стандартів у роботі психолога.
- Назвіть основні професійні норми психологічної діяльності.
- Зазначте приклади порушення етичних норм.
- Опишіть наслідки недотримання етичних стандартів.
- Розкрийте роль етики у зниженні професійних ризиків.

Змістовий модуль 2. Практичні стратегії профілактики та подолання ризиків

Практичне заняття 6. Методи профілактики професійних ризиків

- Охарактеризуйте основні методи профілактики професійних ризиків.
- Назвіть техніки саморегуляції, що застосовуються психологами.
- Зазначте роль супервізії у профілактиці ризиків.
- Опишіть значення балансу між роботою та особистим життям.

- Запропонуйте приклади профілактичних заходів у практиці психолога.

Практичне заняття 7. Стратегії розвитку професійної стійкості та саморегуляції

- Охарактеризуйте поняття професійної стійкості.
- Назвіть методи розвитку емоційної саморегуляції.
- Зазначте значення усвідомленості у професійній діяльності.
- Опишіть приклади використання технік релаксації.
- Розкрийте роль стресостійкості у роботі психолога.

Практичне заняття 8. Психологічна підтримка та супервізія

- Охарактеризуйте значення супервізії для психолога.
- Назвіть форми психологічної підтримки фахівців.
- Зазначте переваги групової підтримки у професійній діяльності.
- Опишіть приклади індивідуальної підтримки психологів.
- Розкрийте роль супервізії у профілактиці вигорання.

Практичне заняття 9. Організаційні ресурси та міжпрофесійна взаємодія

- Охарактеризуйте значення організаційних ресурсів у зниженні ризиків.
- Назвіть приклади підтримки з боку керівництва.
- Зазначте роль міжпрофесійної співпраці у роботі психолога.
- Опишіть переваги командної роботи у сфері психічного здоров'я.
- Розкрийте значення обміну досвідом між фахівцями.

Практичне заняття 10. Сучасні підходи до управління професійними ризиками

- Охарактеризуйте сучасні моделі управління ризиками.
- Назвіть інноваційні програми психогігієни.
- Зазначте роль корпоративної культури у профілактиці ризиків.
- Опишіть приклади інтегративних стратегій управління ризиками.
- Розкрийте значення моніторингу професійних ризиків.

6. Тематика самостійних занять з дисципліни

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Самостійне заняття 1. Класифікація професійних ризиків у діяльності психолога – Визначте поняття професійних ризиків. – Охарактеризуйте основні групи ризиків (індивідуальні, організаційні, соціальні). – Зазначте приклади ризиків у практиці психолога. – Опишіть наслідки ігнорування класифікації ризиків.	6
2	Самостійне заняття 2. Психологічні та соціальні чинники виникнення ризиків	6

	– Визначте психологічні фактори, що сприяють виникненню ризиків. – Зазначте соціальні умови, які впливають на ризики. – Опишіть роль організаційних чинників у формуванні ризиків. – Проаналізуйте приклади ситуацій, що провокують ризики.	
3	Самостійне заняття 3. Професійне вигорання: причини та прояви – Визначте поняття професійного вигорання. – Охарактеризуйте основні симптоми вигорання. – Зазначте причини виникнення вигорання у психологів. – Опишіть наслідки вигорання для професійної діяльності. – Запропонуйте способи раннього виявлення вигорання.	6
4	Самостійне заняття 4. Вторинна травматизація та емоційне виснаження – Визначте поняття вторинної травматизації. – Охарактеризуйте прояви емоційного виснаження. – Зазначте фактори, що сприяють вторинній травматизації. – Опишіть наслідки вторинної травматизації для психолога. – Запропонуйте методи профілактики вторинної травматизації.	6
5	Самостійне заняття 5. Етичні стандарти та професійні норми – Визначте значення етичних стандартів у роботі психолога. – Назвіть основні професійні норми психологічної діяльності. – Зазначте приклади порушення етичних норм. – Опишіть наслідки недотримання етичних стандартів. – Розкрийте роль етики у зниженні професійних ризиків.	5
6	Самостійне заняття 6. Методи профілактики професійних ризиків – Визначте основні методи профілактики ризиків. – Охарактеризуйте техніки саморегуляції. – Зазначте роль супервізії у профілактиці. – Опишіть значення балансу роботи та життя. – Запропонуйте приклади профілактичних заходів.	5
7	Самостійне заняття 7. Стратегії розвитку професійної стійкості та саморегуляції – Визначте поняття професійної стійкості. – Охарактеризуйте методи розвитку саморегуляції. – Зазначте значення усвідомленості у професійній діяльності. – Опишіть приклади технік релаксації. – Розкрийте роль стресостійкості у роботі психолога.	5
8	Самостійне заняття 8. Психологічна підтримка та супервізія – Визначте значення супервізії для психолога. – Назвіть форми психологічної підтримки. – Зазначте переваги групової підтримки. – Опишіть приклади індивідуальної підтримки. – Розкрийте роль супервізії у профілактиці вигорання.	5
9	Самостійне заняття 9. Організаційні ресурси та міжпрофесійна взаємодія – Визначте значення організаційних ресурсів.	5

	– Назвіть приклади підтримки з боку керівництва. – Зазначте роль міжпрофесійної співпраці. – Опишіть переваги командної роботи. – Розкрийте значення обміну досвідом.	
10	Самостійне заняття 10. Сучасні підходи до управління професійними ризиками – Визначте сучасні моделі управління професійними ризиками. – Охарактеризуйте інноваційні програми психогігієни та підтримки фахівців. – Зазначте роль корпоративної культури у профілактиці ризиків. – Опишіть приклади інтегративних стратегій управління ризиками. – Розкрийте значення моніторингу та оцінки професійних ризиків. – Запропонуйте сучасні інструменти для підтримки психологів у кризових ситуаціях.	5
Всього		54

7. Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

У процесі вивчення дисципліни «Професійні ризики фахівців сфери охорони психічного здоров'я» використовуються наступні методи оцінювання навчальної роботи студентів:

- стандартизовані тести;
- поточне опитування;
- залікове модульне тестування та опитування;
- реферати, презентації;
- залік.

8. Критерії, форми поточного та підсумкового контролю

Підсумковий бал (за 100-бальною шкалою) з дисципліни «Професійні ризики фахівців сфери охорони психічного здоров'я» визначається як середньозважена величина, залежно від питомої ваги кожної складової залікового кредиту:

Модуль 1		Модуль 2	
40%	10%	40%	10%
Поточне оцінювання	Модульний контроль 1	Поточне оцінювання	Модульний контроль 2
1. Оцінка за поточне оцінювання визначається як середнє арифметичне з оцінок, отриманих під час занять (5 занять, 5 тем – 5 оцінок). 2. Модульний контроль 1 проводиться на п'ятому практичному занятті. Оцінка за Модульний контроль 1 виставляється на підставі виконання письмового завдання.		1. Оцінка за поточне оцінювання визначається як середнє арифметичне з оцінок, отриманих під час занять (5 занять, 5 тем – 5 оцінок). 2. Модульний контроль 2 проводиться на останньому практичному занятті. Оцінка за Модульний контроль 2 виставляється на підставі виконання письмового завдання.	

Усі форми контрольних заходів та критерії оцінювання здобувачів зазначенні в положенні університету про оцінювання результатів вивчення навчальної дисципліни.

Шкала оцінювання

За шкалою університету	За національною шкалою	За шкалою ECTS
90-100	відмінно	A (відмінно)
85-89	добре	B (дуже добре)
75-84		C (добре)
65-74	задовільно	D (задовільно)
60-64		E (достатньо)
35-59	незадовільно	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)
1-34		F (незадовільно з обов'язковим повторним курсом)

9. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна

№ п/п	Найменування	Номер теми
1	Мультимедійний проектор	1-10
2	Проекційний екран	
3	Комунікаційне програмне забезпечення (Google Chrome, Firefox)	
4	Наявність доступу до мережі Інтернет	
5	Персональні комп'ютери, ноутбук.	
6	Комунікаційне програмне забезпечення (Zoom) для проведення занять у режимі он-лайн (за необхідності)	
7	Комунікаційна навчальна платформа (Moodle) для організації дистанційного навчання (за необхідності)	
8	Програмне забезпечення: ОС Windows	
9	Інструменти Microsoft Office (Word; Excel; Power Point і т. і.)	

10. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основні:

1. Бриль М.М. Управління професійними ризиками у сфері психічного здоров'я. Дніпро: ДНУ ім. О. Гончара, 2023.
2. Гуцуляк Н.М. Психологічні стратегії подолання професійного стресу. Львів: ЛНУ ім. І. Франка, 2020.
3. Дметерко Н.В. Кризи професійного становлення психологів та умови їх подолання. Київ: НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2024.
4. Дуб В.В. Психологічна підтримка та супервізія у професійній діяльності. Київ: Інститут психології ім. Г.С. Костюка, 2021.
5. Кокун О.М. Психологія професійного становлення сучасного фахівця. Київ: Педагогічна думка, 2012.
6. Кокун О.М. Психологія професійного становлення сучасного фахівця. Монографія. Київ, 2012. pj.journal.kspu.edu

7. Крутько І.С. Професійні ризики та психологічна безпека фахівців. Харків: ХНУ ім. В.Н. Каразіна, 2018.
8. Максименко С.Д. Психологія професійного розвитку особистості. Київ: КМ Академія, 2015.
9. Марценюк М.В. Професійна готовність психолога: ризики та ресурси. Тернопіль: ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2022.
10. Титаренко Т.М. Життєві кризи та ресурси особистості. Київ: Либідь, 2016.
11. Чалікова О.С. Психологічні аспекти професійного вигорання. Одеса: ОНУ ім. І.І. Мечникова, 2019.

Додаткові:

1. Гуцуляк Н., Чуйко О., Дуб В. *Стратегії подолання професійного стресу*. Science and Education, 2024. journals.uran.ua
2. Дик П. *Психологічні концепції ризику та ризикованої поведінки*. 2008. pj.journal.kspu.edu
3. Ларіонова Е. *Професійні ризики*. Матеріали конференції, 2014. pj.journal.kspu.edu
4. Майленова Ф. *Ризик і спокуси психолога-консультанта*. 2012. pj.journal.kspu.edu
5. Марценюк М. *Особливості професійної готовності психолога*. 2014. pj.journal.kspu.edu
6. Kerr J.I. et al. The effects of acute work stress. Psychoneuroendocrinology, 2020. journals.uran.ua
7. Marcatto F. et al. Work-related stress risk factors. Safety Science, 2016. journals.uran.ua
8. Maslach C., Leiter M.P., Bakker A.B. Burnout at Work: A Psychological Perspective. London: Psychology Press, 2014. journals.uran.ua
9. Zoni S., Lucchini R.G. European approaches to work-related stress. Safety and Health at Work, 2012. journals.uran.ua
10. Бриль М.М. Управління ризиками в діяльності психолога. Науковий вісник ХДУ, 2018. pj.journal.kspu.edu
11. Дметерко Н.В. Кризи професійного становлення психологів: етапи та умови подолання. Наукові записки, 2025. journals.cusu.in.ua

Інформаційні ресурси:

1. EU PROMENS – European program on mental health journals.uran.ua
2. WHO & ILO – Керівні принципи з охорони психічного здоров'я на робочому місці kyiv.dsp.gov.ua
3. Київський міський центр контролю та профілактики хвороб – Психічне здоров'я kyiv.cdc.gov.ua